

YASHIL

**IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT**

*Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik,
ilmiy, ommabop jurnal*

**"AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA HISOBİ,
IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNING ROLI HAMDA
ISTIQBOLDAGI VAZIFALAR" MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

MAXSUS SON / №5

BASE

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

OPEN ACCESS

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ROAD

Crossref

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

2025-yil 17-18 aprel

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA
BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 479 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 28-fevraldagi
333/5-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

1-SEKSIYA: BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	12
SUT YO'NALISHIDAGI QORAMOLCHILIKDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	13
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Karimov Ikrom, Abduganieva Dildora	
MEHNAT HAQI BO'YICHA MUOMALALARDA XATO, FIRIBGARLIK VA NOQONUNIY AMALLARNI SUD BUXGALTERIYA EKSPERTIZASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	17
Xasanov Baxodir Akramovich	
G'ALLACHILIK KLASSTERINING TASHKILY MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH	20
Dusmuratov Radjabbay Davlatbaevich, Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	
KORXONA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI QADRSIZLANISHI AUDITINING METODOLOGIK ASOSLARI	24
Urazov Komil Baxramovich, To'rayeva Farida Rustamovna	
AGROKLASTERLAR ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	28
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
KONSOLIDASIYALASHGAN MOLIVAVIY HISOBOTLARNI TUZISHNING BUGUNGI KUNDAGI ZARURATI.....	34
Avazov Ilxom Ravshanovich	
MOLIVAVIY HISOBOTNING BARQARORLIK STANDARTLARI	37
Kurbanov Ziyat Niyazovich	
ВВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	41
Серекбаева Сауле Габитовна, Эшмуратов Улугбек Ташмуратович	
TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR AUDITINI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	46
Raximova Umida Rabbimovna	
AGROIQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA JORIY AKTIVLAR INVENTARIZATSIYASINI O'TKAZISH VA UNING TAHLILI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNI SHAKLLANTIRADIGAN OMILLAR	51
Abduganiyev Jahongir Behzod o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	55
A.I.Alikulov, M.Sh.Baxriyev, M.N. Fayzullaev	
G'ALLACHILIK KLASSTERLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI VA XORIJ TAJRIBALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	59
Yuldashev Sherati Xaitovich, Xusanov Jaloliddin Xolmamat o'g'li, Tolibov Azamatjon Olimovich	
STRATEGIES FOR ADVANCING THE STANDARDS RELATED TO ACCOUNTING FOR FOREIGN EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN UZBEKISTAN	63
Urazov K.B., Umarova Sh.K.	

BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA LOGISTIKA XARAJATLARI HISOB VA HISOBOTLARINI Yuritishni TAKOMILLAShtIRISH.....	68
Nasim Boboev, Yorbekova Dilorom Muxammadqulovna, Umidullo Fayzullaev	
ASPECTS OF ACCOUNTING CONFIGURATION AND ORGANIZATION IN MODERN ECONOMIC SETTINGS.....	73
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, Bahodirov Qosimxon Nasimxon o'g'li, Abdixalimov Nodirbek Abdumutal o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КЛИЕНТОВ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В БАНКОВСКОЙ ПРАКТИКЕ	77
Нарзиева Гузаль Бахтиёровна	
BARQAROR O'SISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA SIRKULAR IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNI MOLiyALAShtIRISH MASALALARI	81
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSiyALARNING AHAMIYATI.....	85
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna, Rasulova Sevinch Shodiyor qizi	
THE ROLE OF INTERNAL AND EXTERNAL AUDIT IN STRENGTHENING CORPORATE GOVERNANCE IN UZBEKISTAN	88
Urazov Komil Bahromovich, Oblokulov Sukhrob Usmon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOB (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA).....	90
Hamdamova Guljaxon Ablokulovna, Shakaraliyev Avazbek Xasan O'g'li, Daniyrov Xurshid Baxtiyorovich	
АДАПТАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	93
Ёрбекова Дилором Мухаммадқулловна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Мамадиёров Хусниддин Хасанович	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVENTARIZATSIYA NATIJALARI TAHLILINI TAKOMILLAShtIRISH XUSUSIYATLARI.....	97
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinova	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	100
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	107
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI JADAL RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR SHAROITIDA G'ALLACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI, MOHIYATI VA ISTIQBOLLARI.....	111
Yuldashev Sherali Xaitovich, Pardaboyev Asror O'lmas o'g'li	
AGROKLASTERLARDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI MOLiyAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLAShtIRISH	115
Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
BANK SEKTORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	120
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi, Zarmaxmatov Nomozjon Boxodir o'g'li	
THE STATUS OF ACCOUNTING TODAY	123
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, O'ktamov Nuriddin Abdumalik O'g'li, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo O'g'li	
CHANGES IN THE STRUCTURE OF AGRICULTURE OF UZBEKISTAN AND THEIR ECONOMIC- STATISTICAL ANALYSIS.....	126
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo ugli	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH.....	130
Raximova Umida Rabbimovna, Abdurahmanova Jasmina Baxtiyorovna	
KORXONALARDA XARAJATLAR HISOBINING ZAMONAVIY USULLARI.....	133
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH JARAYONLARI.....	137
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Xusanov Shohjahon Shavxidin o'g'li, Rustamova Dildora Dunyodjon qizi	
BUDJET HISOBINING IQTISODIYOTIMIZDA TUTGAN O'RNI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	143
Tuxtayev Zafar Mamatkulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARNING TASHKILIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	147
Fayzullayev Murodbek Nematullayevich, Alikulov Abdimo'min Ismatovich	
2-SEKSIYA: INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....151	
KAMBAG'ALLIK MUAMMOSI, UNI BARTARAF ETISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HOZIRGI HOLATI	152
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Aslonov Xotamjon Sharifboy o'g'li, Esirgapov Diyor Akramovich	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
“YASHIL IQTISODIYOT”GA O'TISH ZARURIYATI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	162
Olmasov Umidjon G'iyosovich, Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA CHORVACHILIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	168
Kudratov Rizo Turdibayevich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	172
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
“OZIQ-OVQAT ISROFI VA U BILAN KURASHISH STRATEGIYALARI”	176
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abduqahhorov Najmiddin Sayfiddin o'g'li, Vasliddinov Behruz Vasliddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	182
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	185
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov, Ilhom Mamatqulov	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH	190
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Baxriddinov Abubakir Oloviddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH.....	195
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
XIZMAT KO'RSATISHDA ELEKTRON TIJORATNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	199
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Safarova Baxora Aslamovna, Bozorova Beg'ubor Tolib qizi, Murodqulova Mexrangiz Dilshodovna, Avazboyeva Ruxshona Azizovna	

CHORVACHILIKDA VETERINARIYA XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	202
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich	
O'ZBEKISTONDA LOGISTIK MARKAZLARNI RIVOJLANTIRISHNING HOLATI VA ISTIQBOLLARI	206
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Tursunaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li, Toshniyozov Anvarbek Alisher o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI	211
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Bilolbek Quvonchbek o'g'li Boytemirov	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI	215
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Iymonqulova Mavluda O'rozali qizi, Raxmonberdiyev Sherzod Alisher o'g'li	
ЗАНЯТОСТЬ И СОКРОЩЕНИЕ БЕЗРОБОТИЦЫ В УСЛОВИЯХ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	219
Назарова М.Ш., Бердикулов Р.А.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SAVDOSINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI.....	226
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
“YASHIL IQTISODIYOT”NI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARIDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI	230
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova	
UZUMCHILIK TARMOG'IDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA ERISHISHDA SUVDAN TEJAMKORLIK BILAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI.....	235
Salamov Ibroxim, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich	
QISHLOQ HUDUDIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	239
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
BOZOR IQTISODIYOTIDA MULKCHILIK MUNOSABATLARINI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva	
GLOBAL BIZNESDA STRATEGIK YONDASHUVLAR	247
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Umrzoqov Adxam, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVATLASH TIZIMI TAHLILI	251
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ibragimov Jahongir Ilhom o'g'li, IbragimovBotir Uktamboy o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO SIYOSATI.....	257
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev	
THE SOCIO-ECONOMIC IMPORTANCE OF ACCELERATED DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN A MODERN MARKET ECONOMY	262
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Ro'zmatov Feruzbek Inoyat o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” TAMOYILLARINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY VAZIFALAR	265
Xudoyberdiyev.U.X., Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
YOSHLAR ORASIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	268
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
O'TISH DAVRIDAGI IQTISODIYOTDA KICHIK KORXONALARNING LOGISTIKA TIZIMI	273
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
GLOBAL ISISH SABABLARI VA UNING IQTISODIY OQIBATLARI.....	278
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SERVIS XIZMATI KO'RSATISHDA CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	282
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	

AGROTURIZMNING YASHIL IQTISODIYOTDAGI O'RNI VA AHAMIYATI: O'ZBEKISTON UCHUN XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKLIFLAR.....	287
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Yuldoshev Husniddin To'liqin o'g'li, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
“YASHIL” IQTISODIYOTGA O'TISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI	293
Kudratov Rizo Turdibayevich	
PARRANDA TUXUMINI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK MUHITNING IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA TA'SIRI.....	297
Vaslidinov Bexruz Vaslidinovich, Salamov Ibrohim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI.....	302
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARI SOTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA TARMOQNI MODERINIZATSIYALASH	308
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	
IQTISODIY TENGSIZLIK VA U BILAN KURASHISH USULLARI.....	313
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Mahammadahliyev Muhammadkarim, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li	
“YASHIL” IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTONDA BANDLIKKA TA'SIRI.....	316
Nazarova M.Sh., Berdiqulov R.A.	
SAMARQAND VILOYATIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	322
Jo'raqul Rahmiddin o'g'li Yaxshiliqo, Farhod Mahmudovich Tirkashev	
O'ZBEKISTONDA “YASHIL” IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI	327
Maryam Sharipovna Nazarova, Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov, Ilhom Mamatqulov	
QISHLOQDA YASHOVCHI AYOLLAR – MEHNAT RESURSLARINING ISHSIZLIK MASALALARI	332
Murtazayev Olim, Murtazayev Akbarxon Olimovich	
XXI-ASRDA SHAKLLANGAN YANGI IQTISODIYOTLAR TARKIBIDA KREATIV IQTISODIYOT PRINSIPLARI VA TURLARINING NAZARIY MASALALARI.....	336
Mamayunus Pardayev, Obid Pardayev	
ISHSIZLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI VA BANDLIKNI OSHIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	340
Navruzbek Azimjonovich Rajabov, Safarova Bahora Aslamovna	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASINING YANGI TALABLAR DOIRASIDA TAKOMILLASHUVI	344
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Babanazarova Sevara Abdunazarovna	
YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH MUHIM VA DOLZARB MASALALARDAN BIRIDIR	348
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Mirzayev A	
QISHLOQ XO'JALIGIDA AGROTURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI.....	352
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o'g'li, Kudratov Rizo Turdibayevich	
XO'JALIK YURITUVCHI SubyektLARDA INSON RESURSLARINI BAHOLASH VA TAHLILIGA NAZARIY YONDASHUVLAR	358
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusova, Babanazarova Sevara Abdunazarovna, Mamayunusov Temur Olimovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK TA'LIM VA UNI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	362
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Solayev Sanjar Hamdam o'g'li	
MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASIDA ZAMONAVIY TALABLARDAN KELIB CHIQUADIGAN YONDOSHUVLAR.....	365
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Mamayunusov Temur Olimovich	
3-SEKSIYA: QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI.....	369
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО.....	370
Мухамедиева Дилноз Тулкуновна, Сафарова Лола Улмасовна	
IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH: MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASSTERLARI EKIN MAYDONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov	
BOG'DORCHILIK TARMOG'INING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARINING EKONOMETRIK TAHLILI	379
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Urdushev Xamrakul, Jalilov Shoxrux Zafar o'g'li	
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: IMPORTANCE, DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION	383
Koshkaldal Iryna, Celms Armands, Gurskiene Virginija, Dombrovska Olena	
О МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ РЕШЕНИЮ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ГОЛОВОЛОМОК НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	386
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Z.U., Muradova Mexribon Sobirovna	
FIZIKA FANINING O'ZBEKISTON AGRAR IQTISODIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLARINI HAL ETISHDAGI POTENTIALSIALI.....	393
R. Berdiyev, U. E. Nurimov, B. U. Amonov	
FIZIKA FANINI INTERNET TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QITISH	397
Raximov O., Mamatkulov	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQUARISHNI TASHKIL ETISHDA KO'P OMILLI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	401
Mavlyanov Majid Tuychievich	
AYRIM IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA TAQRIBIY SONLARNING AHAMIYATI.....	406
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Bozorboyev Komiljon Shuxrat o'g'li, Eshdaviatov Samandar Otabek o'g'li, G'aniyev Anvar Maqsud o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОМЕТРИИ	410
Актамова Васила Укатамовна, Ahtamova Umida Uktamovna, Mayramaliyeva Dilbar Eldorovna	
MEVA VA SABZOVOTLARNI FIZIKAVIY USULDA QAYTA ISHLASH TEXNALOGIYASI.....	417
N.Mamatkulov., M.Raxmatov., R.Berdiyev	
BEGONA O'TLAR VA ZARARKUNANDALARGA QARSHI KURASHDA ROBOTOTEXNIKA	421
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
AQLLI SUG'ORISH TIZIMLARI YORDAMIDA SUV RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	425
Sulaymonov Mirobid Abdullolikhovich	
SMART TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SOTISH: BLOCKCHAIN TEXNOLOGIYASINING QO'LLANILISHI	342
Ahtamova Vasila Uktamovna	

RAQAMLI TAHLIL YORDAMIDA O'SIMLIKLER UCHUN OPTIMAL O'SISH SHAROITLARINI YARATISH	436
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Jumayev Azamat Uchqun o'g'li, Hamdullayev Jamoliddin Feruzxon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RAQAMLI TEXNANOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	440
N.Mamatkulov, R.Aminov	
UY HAYVONLARINI RO'YXATDAN O'TKAZISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGIDAGI IJTIMOIIY VA IQTISODIY AHAMIYATI	443
Sulaymonov Mirobid Abduxolikovich, Usanov Rashid Sharofovich	
ISSIQXONALARNING REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARUV MONITORING TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH, NAZORAT QILISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	448
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH.....	454
Usanov Rashid Sharofovich	
ZARARKUNANDALAR TARQALISHINI BASHORAT QILISHDA SUN'IY INTELLEKT MODELLARI.	458
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna	
QISHLOQ XO'JALIGI YERLARINI GEOMETRIK MODELLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY YONDASHUVI.....	462
Xaknazarova Xurshidabonu Kenjayevna	
FLUTTER ASOSIDAGI O'SIMLIKLERNI TANISH VA SOG'LOMLIGINI TAHLIL QILISH	467
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
FERMERLAR UCHUN MOBIL ILOVALAR: AXBOROT, TAHLIL VA MASLAHATLAR.....	471
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida Uktamovna	
IOT VA AI INTEGRATSIYASI ORQALI SUVNI TEJASH.....	475
Raxmatullayeva Nozima Shodiqulovna	

BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Uralov Baxtiyor Maxmudovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy ishda soliq hisoboti tizimini zamonaviy axborot texnologiyalari, xususan, bulutli texnologiyalar asosida takomillashtirish masalalari yoritilgan.

Bugungi kunda davlat soliq organlari va tadbirkorlik subyektlari o'rtasida axborot almashinuvi samaradorligini oshirish, ma'lumotlarni tezkor va xavfsiz tarzda qayta ishlash dolzarb vazifalardan biridir. Ishda bulutli texnologiyalarning asosiy afzalliklari, ya'ni moslashuvchanlik, xarajatlarni kamaytirish, uzluksiz xizmat ko'rsatish va real vaqt rejimida monitoring imkoniyatlari o'rganiladi. Shuningdek, mavjud soliq hisoboti tizimining tahlili, kamchiliklari va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqiladi. Taklif etilgan takomillashtirish modeli bulutli platformalar asosida avtomatlashtirilgan va interaktiv soliq hisobotini yuritish imkonini beradi. Ish natijalari soliq sohasida raqamli transformatsiyani jadallashtirish va samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: bulutli texnologiyalar, soliq hisoboti, raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish, axborot tizimi, soliq organlari, ma'lumotlar xavfsizligi, elektron hisobot, real vaqt rejimi, texnologik innovatsiyalar, masofaviy xizmatlar, axborot almashinuvi, soliq nazorati, IT infratuzilma, samaradorlikni oshirish.

Abstract: This scientific study explores the improvement of the tax reporting system through modern information technologies, particularly cloud computing. Today, one of the most pressing tasks is to enhance the efficiency of information exchange between tax authorities and business entities, ensuring fast and secure data processing. The study investigates the key advantages of cloud technologies, such as flexibility, cost reduction, uninterrupted service delivery, and real-time monitoring capabilities. It also analyzes the current tax reporting system, its shortcomings, and the ways to address them. The proposed improvement model enables automated and interactive tax reporting based on cloud platforms. The results of the study contribute to accelerating digital transformation and increasing efficiency in the field of taxation.

Key words: cloud technologies, tax reporting, digital transformation, automation, information system, tax authorities, data security, electronic reporting, real-time mode, technological innovations, remote services, information exchange, tax control, IT infrastructure, efficiency improvement.

Аннотация: В данной научной работе рассматриваются вопросы совершенствования системы налоговой отчетности на основе современных информационных технологий, в частности облачных технологий. В настоящее время одной из актуальных задач является повышение эффективности обмена информацией между налоговыми органами и субъектами предпринимательства, а также обеспечение быстрого и безопасного процесса обработки данных. В исследовании изучаются основные преимущества облачных технологий, такие как гибкость, снижение затрат, непрерывность предоставления услуг и возможности мониторинга в режиме реального времени. Также проводится анализ существующей системы налоговой отчетности, выявляются её недостатки и предлагаются пути их устранения. Предлагаемая модель усовершенствования позволяет вести автоматизированную и интерактивную налоговую отчетность на основе облачных платформ. Результаты исследования способствуют ускорению цифровой трансформации и повышению эффективности в сфере налогообложения.

Ключевые слова: облачные технологии, налоговая отчетность, цифровая трансформация, автоматизация, информационная система, налоговые органы, безопасность данных, электронная отчетность, режим реального времени, технологические инновации, удалённые сервисы, обмен информацией, налоговый контроль, IT-инфраструктура, повышение эффективности.

KIRISH

Zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot texnologiyalarining barcha sohalarda, jumladan, soliq tizimida qo'llanilishi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, soliq hisoboti tizimini zamonaviy texnologiyalar asosida takomillashtirish davlat boshqaruvining samaradorligini oshirish, tadbirkorlik subyektlari bilan o'zaro aloqalarni soddalashtirish hamda byurokratik to'siqlarni kamaytirishda muhim omillardan biri sanaladi. Shu nuqtai nazardan, bulutli texnologiyalar soliq tizimini raqamlashtirishda eng istiqbolli yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Bulutli texnologiyalar – bu internet orqali masofaviy axborot resurslaridan foydalanish imkonini beruvchi zamonaviy texnologik yechim bo'lib, foydalanuvchilarga dasturiy ta'minot, saqlash xizmati va hisoblash quvvatlarini taqdim etadi. Mazkur texnologiyalar soliq hisobotini yuritishda avtomatlashtirilgan, tezkor va xavfsiz axborot almashinuvini ta'minlaydi. Bu esa, bir tomondan, soliq organlariga real vaqt rejimida monitoring olib borish imkonini bersa, ikkinchi tomondan, tadbirkorlik subyektlari uchun qulay va shaffof hisobot mexanizmini yaratadi.

Soliq hisoboti tizimi har doim davlat moliyaviy siyosatining ajralmas tarkibiy qismi bo'lib kelgan. Ammo an'anaviy tizimlar ko'plab cheklovlar va kamchiliklarga ega: ma'lumotlarning kechikib topshirilishi, inson omiliga bog'liq xatoliklar, ortiqcha qog'ozbozlik va boshqa omillar tizim samaradorligini pasaytiradi. Bulutli texnologiyalar aynan mana shu muammolarni bartaraf etishda keng imkoniyatlar yaratadi.

Ushbu tadqiqot ishida bulutli texnologiyalar asosida soliq hisoboti tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi, ilg'or xorijiy tajribalar o'rganiladi hamda O'zbekiston sharoitida joriy etish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi. Tizimni modernizatsiya qilish orqali soliq organlarining faoliyatini optimallashtirish, soliq to'lovchilarning yukini yengillashtirish va umuman olganda, raqamli boshqaruv tamoyillariga asoslangan soliq muhitini shakllantirishga erishiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Bulutli texnologiyalar va soliq hisoboti tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha ko'plab ilmiy-texnik va amaliy tadqiqotlar olib borilgan bo'lib, ular ushbu sohani rivojlantirishning nazariy va metodologik asoslarini belgilab beradi. Bu boradagi xalqaro va mahalliy adabiyotlarni tahlil qilish, tadqiqot mavzusining dolzarbligini, mavjud ilmiy yondashuvlar va ularning afzalliklarini aniqlash imkonini beradi.

1. Avvalo, bulutli texnologiyalarning mohiyati va amaliy imkoniyatlari haqida Peter Mell va Timothy Grance tomonidan ishlab chiqilgan NIST (National Institute of Standards and Technology) ta'rifi keng qo'llaniladi. Ularga ko'ra, bulutli hisoblash – bu qulay va moslashuvchan kompyuter resurslaridan internet orqali foydalanish imkonini beruvchi texnologiyadir.

2. G.Reesening *Bulutli ilovalar arxitekturasini (Cloud Application Architectures)* asarida muallif bulutli texnologiyalar asosida dasturiy ilovalarni loyihalash, joylashtirish va boshqarish jarayonlarini yoritadi. Kitobda Amazon Web Services (AWS) platformasi misolida bulutli xizmatlarning (IaaS, PaaS, SaaS) ishlash tamoyillari, arxitekturaviy yechimlari va xavfsizlik masalalari ko'rib chiqiladi. G.Reese bulutli tizimlarning afzalliklarini, xususan, ularning moslashuvchanligi, xarajatlarni kamaytirish va tezkor xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini tahlil qiladi. Soliq tizimida bulutli texnologiyalarni joriy etish bo'yicha texnik va amaliy bilimlarni shakllantirishda muhim manba hisoblanadi.

3. Shu asosda ko'plab ilmiy ishlarda, xususan, Barri Sosinskiyning asarlarida bulutli platformalarning arxitekturasini, xavfsizlik mexanizmlari va iqtisodiy samaradorligi chuqur yoritilgan.

4. Soliq tizimini raqamlashtirish bo'yicha esa S.A.Aleksaxina, A.A.Gorshkova, N.A.Ozerova, Ye.N.Noxtuyeva kabi rus olimlarining ilmiy ishlari muhim ahamiyatga ega. Ular soliq hisoboti jarayonlarini avtomatlashtirish, axborot tizimlarining samarali modellashtirilishi va boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha asosli tavsiyalar bergan. Xususan, «Цифровизация налогового администрирования» (2020) nomli to'plamda raqamli texnologiyalarning soliq xizmatlari faoliyatidagi o'rnini keng tahlil qilingan.

5. O'zbekistonda ham bu yo'nalishda tadqiqotlar olib borilmoqda. Jumladan, D.A.To'xtayev, M.B.Karimov kabi mualliflarning ishlari soliq tizimini raqamlashtirish, avtomatlashtirish va axborot xavfsizligini ta'minlash kabi masalalarga bag'ishlangan. Ular O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tomonidan joriy etilayotgan "My.soliq.uz" platformasining imkoniyatlari, shaffoflik va qulaylik darajasi bo'yicha tahliliy xulosalar bergan.

Bulutli texnologiyalarni soliq hisobotida qo'llash bilan bog'liq metodik yondashuvlar bo'yicha ham xorijiy amaliyotlar – AQSh, Estoniya, Janubiy Koreya va Singapur tajribalari dolzarb hisoblanadi. Ular soliq ma'lumotlarini real vaqt rejimida kuzatish, hujjatlarni avtomatik to'ldirish va audit jarayonlarini yengillashtirishda bulutli tizimlarning o'rnini beqiyosligini ko'rsatadi.

Bulutli texnologiyalar soliq hisobotini soddalashtirish, tezkorlikni oshirish va byurokratik to'siqlarni kamaytirish uchun samarali yechim bo'lib xizmat qilmoqda. Biroq, bu texnologiyalarni joriy etishda huquqiy, texnik va tashkiliy muammolarni ham chuqur o'rganish lozim. Mazkur tadqiqot aynan shu jihatlarni chuqur tahlil qilib, O'zbekiston sharoitida amaliy takliflar ishlab chiqishga yo'naltirilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu bulutli texnologiyalar asosida soliq hisoboti tizimini takomillashtirish masalasi o'rganiladi. Tadqiqot metodologiyasi quyidagi usullardan tashkil topgan: Nazariy tahlilda soliq hisoboti tizimlari va bulutli texnologiyalar haqidagi mavjud adabiyotlar tahlil qilinadi, ularning o'zaro bog'liqligi o'rganiladi. Taqqoslash usulida an'anaviy soliq tizimlari va bulutli texnologiyalarni solishtirish orqali samaradorlik va xavfsizlik jihatlari taqqoslanadi. Empirik tadqiqotda intervyular va so'rovnoma o'tkazilib, foydalanuvchilar va soliq organlari fikrlari to'planadi. Model va simulyatsiyada bulutli texnologiyalar asosida soliq tizimini optimallashtirish uchun matematik model yaratish va simulyatsiyalar o'tkaziladi. Ekspert baholashda ekspertlar guruhi tomonidan takliflar va tavsiyalar beriladi. Bu metodologiya orqali soliq tizimida bulutli texnologiyalarni joriy etishning samaradorligi, afzalliklari va kamchiliklari o'rganiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

Bulutli texnologiyalar asosida soliq hisoboti tizimini takomillashtirish masalalari o'rganildi. Bulutli texnologiyalarni soliq tizimiga joriy etishning potensial foydalari va kamchiliklari, shu bilan birga, mavjud tizimlarning samaradorligini oshirish uchun bulutli platformalardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot davomida bulutli texnologiyalarning soliq hisobot tizimiga qanday ta'sir ko'rsatishi, xavfsizlik va maxfiylik masalalari, tizimning samaradorligini oshirishdagi roli va foydalanuvchilarning fikrlari o'rganildi¹.

Soliq tizimining samaradorligini oshirishda bulutli texnologiyalar asosiy vosita sifatida qaralmoqda. Bulutli platformalar nafaqat ma'lumotlarni saqlash va qayta ishlashda samarali bo'lishi mumkin, balki ular tizimni optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish, shuningdek, xizmat ko'rsatish tezligini oshirishga imkon beradi. Tadqiqotda, ayniqsa, bulutli infratuzilmaning yuqori moslashuvchanlik imkoniyatlari alohida e'tiborga olindi. Bu esa soliq hisobot tizimlarini xalqaro miqyosda ham, kichik va o'rta biznesda ham muvaffaqiyatli qo'llanilishini ko'rsatadi².

Bundan tashqari, bulutli texnologiyalarni joriy etish, soliq organlarining o'z faoliyatini yaxshilashda ham muhim ahamiyatga ega. Bulutli xizmatlar, soliq to'lovchilariga ma'lumotlarni tez va ishonchli tarzda taqdim etishda yordam beradi, shu bilan birga soliq organlariga tizimni real vaqt rejimida kuzatish va tahlil qilish imkonini beradi. Biroq, bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun avvalo xavfsizlikni ta'minlash zarur. Bulutli platformalarning xavfsizlik jihatlari ko'rib chiqilgan bo'lib, ma'lumotlarni shifrlash, foydalanuvchi autentifikatsiyasi va boshqa himoya mexanizmlarining joriy etilishi zarur. Soliq tizimi uchun maxfiylikka alohida e'tibor qaratish lozim, chunki soliq to'lovchilarining shaxsiy ma'lumotlari muhimdir va ularni himoya qilish bu jarayonda asosiy omil bo'ladi³.

Soliq tizimida bulutli texnologiyalarni qo'llashning yana bir muhim jihati tizimning iqtisodiy samaradorligi hisoblanadi. Bulutli texnologiyalar yordamida soliq hisobotlarini avtomatlashtirish, xatoliklarni kamaytirish va ma'lumotlarni tezda qayd etish mumkin. Bu jarayonlarni soddalashtirish va avtomatlashtirish soliq organlarining ish yukini sezilarli darajada kamaytiradi. Boshqa tomondan, bulutli platformalar xarajatlarni optimallashtirishga yordam beradi. Soliq tizimi uchun dastlabki investitsiyalar va texnik yechimlarni amalga oshirish muhim bo'lsa-da, uzoq muddatda bu usullar xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi va tizimni yanada samarali qiladi.

Mazkur tadqiqot bizning ishimiz uchun asos bo'lib xizmat qiluvchi veb-xizmatga tayangan holda, global savdo qoidalariga rioya qilish bo'yicha maslahat xizmatlarini ko'rsatishga ixtisoslashgan kompaniya faoliyatini o'rganadi. Veb-xizmat transchegaraviy savdo jarayonlarida, xususan, mahsulotlar eksport-importi chog'ida deklaratsiya qilinishi zarur bo'lgan xorijiy QQS (qat'iy qo'shilgan qiymat solig'i) va bojxona to'lovlari kabi savdo xarajatlarini hisoblash uchun zarur bo'lgan mantiqiy algoritmlarni o'z ichiga oladi.

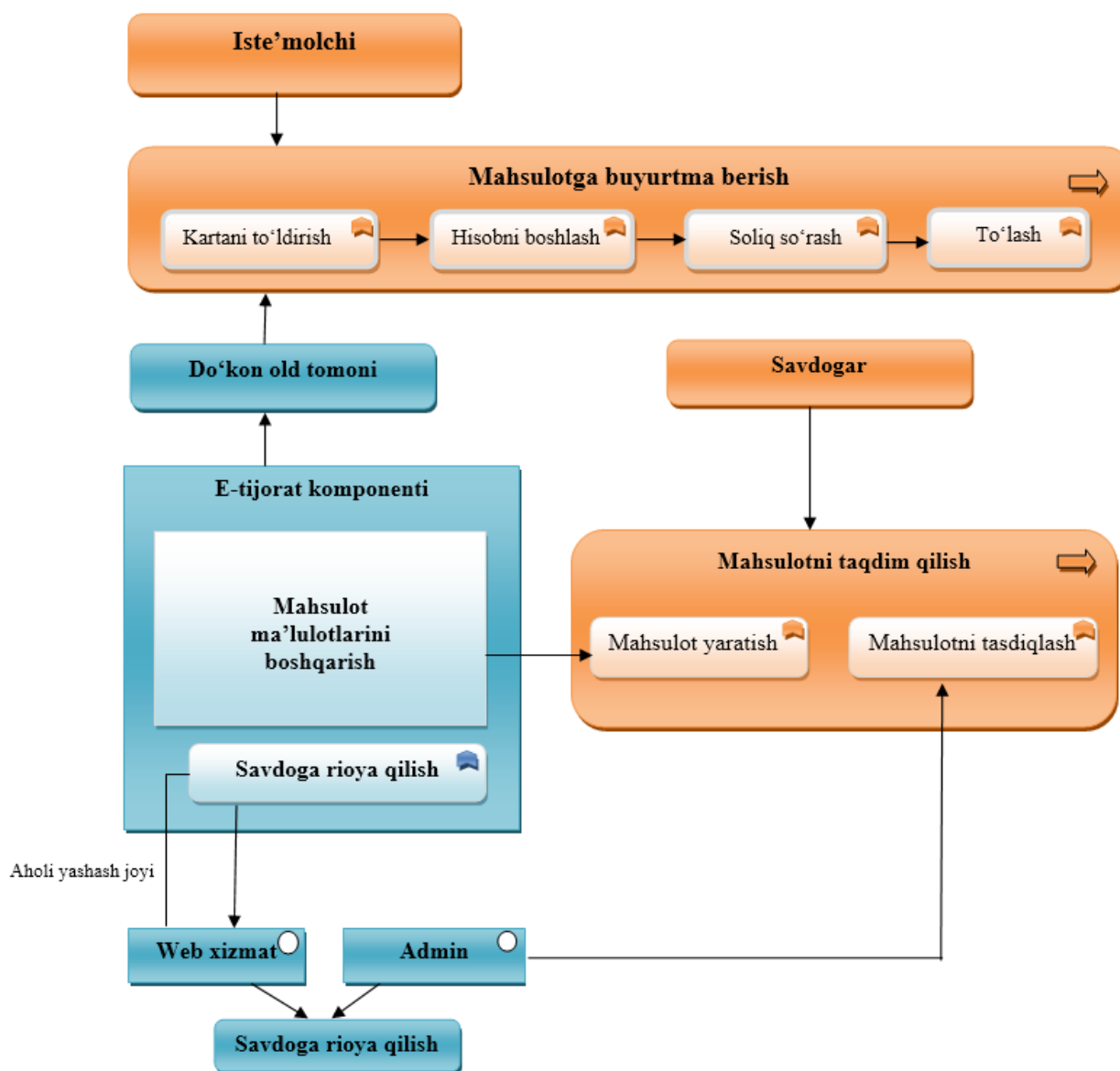
Mazkur xarajatlarni hisoblash uchun, tegishli mahsulotlar xizmatdan foydalanishdan oldin e'lon qilinishi talab etiladi. Taqdim etilgan veb-ilova mahsulot ma'lumotlarini saqlash, ularga doir savdo xarajatlarini olish, shuningdek, amalga oshirilgan barcha transchegaraviy operatsiyalar bo'yicha umumiy ma'lumotlarni taqdim etish imkonini beradi.

Tadqiqotda ko'rib chiqilgan savdo muvofiqligi xizmatining taklif etilgan arxitekturasini 1-shaklda namoyish etilgan. Modellashtirish jarayonida korporativ arxitektura uchun ArchiMate notatsiyasi (The Open Group, 2016) qo'llanilgan. Ushbu notatsiya orqali biznes va IT qatlamlaridagi tushunchalarni hamda ularning o'zaro aloqalarini samarali modellashtirish imkoni yaratilgan. Biz ham mazkur ish doirasida aynan shu yondashuvni qo'llab, konseptual model yaratish va uni tahlil qilishni rejalashtirmoqdamiz.

1 Reese G. Cloud Application Architectures. – O'Reilly Media, 2009. – 208 b.

2 Estonian Tax and Customs Board. (n.d.). Digital Services in Taxation. Retrieved from <https://www.emta.ee/>

3 KPMG. (2020). The Future of Tax Technology. KPMG Insights. Retrieved from <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/05/the-future-of-tax-technology.html>

1-rasm. Soliq qoidalariga rioya qilish xizmati uchun original ma'lumotnoma arxitekturası.

Tadqiqotda soliq tizimi bo'yicha foydalanuvchilardan, ya'ni soliq to'lovchilar va soliq organlaridan so'rovnomalar o'tkazilib, ularning fikr-mulohazalari to'plandi. So'rovnomalar va intervyularda ko'plab foydalanuvchilar bulutli texnologiyalarni qo'llashni qo'llab-quvvatlashdi, chunki bu usullar soliq hisobotlarini yanada tezroq va aniqroq qilishga yordam beradi. Biroq, ba'zi foydalanuvchilar bulutli texnologiyalarning xavfsizligi haqida xavotir bildirishdi. Ularning fikricha, ma'lumotlarni saqlash va uzatish jarayonida xavfsizlikning past darajasi ularning shaxsiy ma'lumotlarining o'g'irlanishiga olib kelishi mumkin. Bu masala o'z vaqtida hal qilinsa, bulutli texnologiyalarni joriy etishning afzalliklari aniq ko'rinadi.

Xorijiy tajriba ham bu sohadagi muvaffaqiyatlarni ko'rsatadi. Xususan, Estoniyada soliq tizimi uchun ishlab chiqilgan bulutli platformalar muvaffaqiyatli ishlamoqda va ularning tajribasi O'zbekiston tizimi uchun foydali bo'lishi mumkin. Estoniya soliq tizimida bulutli texnologiyalar yordamida soliq to'lovchilari o'z hisob-kitoblarini osonlik bilan yuritadi, shuningdek, soliq organlari uchun tahlillarni tez va aniq qilish imkoniyatlari mavjud. Singapur va boshqa davlatlar ham o'z soliq tizimlarini bulutli texnologiyalar asosida takomillashtirgan va muvaffaqiyatli natijalarga erishgan. Ushbu tajribalar O'zbekistonda ham muvaffaqiyatli amalga oshirilishi mumkin, chunki ular soliq tizimining samaradorligini oshirishga va soliq yig'ishni tezlashtirishga yordam beradi.

Bulutli texnologiyalarni joriy etishning boshqa bir muhim afzalligi soliq tizimi auditini avtomatlashtirishdir. Bulutli tizimlar yordamida audit jarayonlarini yanada shaffof va tezkor qilish mumkin. Audit jarayonlarini avtomatlashtirish soliq organlariga soliq to'lovchilarining ma'lumotlarini aniq va tez tahlil qilish imkoniyatini beradi, shuningdek, xatoliklarni kamaytiradi va vaqtni tejashga yordam beradi.

Shu bilan birga, bulutli texnologiyalarni joriy etishda bir qator muammolar ham mavjud. Bularning ichida huquqiy masalalar, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, texnik to'siqlar va dastlabki xarajatlar mavjud. Ma'lumotlarning xavfsizligi, bulutli platformalarning qonunchilikka mosligini ta'minlash, foydalanuvchilarni o'qitish va texnologiyalarni o'zlashtirish jarayonidagi qiyinchiliklar bu muammolarni hal qilish zaruratini ta'minlaydi. Agar bu muammolar o'z vaqtida hal qilinsa, bulutli texnologiyalar soliq tizimining samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Natijada, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, bulutli texnologiyalar soliq tizimiga joriy etilganda uning samaradorligi, iqtisodiy jihatdan foydaliligi va xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bulutli platformalar yordamida soliq hisobotlarini soddalashtirish, avtomatlashtirish va audit jarayonlarini tezlashtirish mumkin. Ammo, bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun texnik, huquqiy va ijtimoiy jihatlar e'tiborga olinishi zarur. Shu bilan birga, bu yangi texnologiyalarni joriy etish uchun qo'shimcha investitsiyalar va vaqt talab etiladi, ammo uzoq muddatda bu xarajatlar samarali natijalarga olib kelishi mumkin.

Ushbu tadqiqotning natijalari O'zbekiston soliq tizimining raqamli transformatsiyasini amalga oshirish uchun foydali bo'lishi mumkin. Bulutli texnologiyalarni joriy etish soliq tizimi uchun yangi imkoniyatlar yaratadi va mavjud tizimni takomillashtirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bulutli texnologiyalar zamonaviy raqamli transformatsiyaning ajralmas qismiga aylanib bormoqda va ularni soliq hisoboti tizimiga joriy etish orqali mavjud jarayonlarni soddalashtirish, avtomatlashtirish hamda samaradorligini oshirish imkoniyati yaratiladi. Ushbu tadqiqot davomida aniqlanishicha, bulutli platformalar soliq hisobotlarini real vaqt rejimida ko'rib chiqish, tezkor ma'lumot almashinuvi va ma'lumotlarni markazlashtirilgan holda boshqarish imkoniyatlarini beradi. Bu esa foydalanuvchilar uchun qulaylik, soliq organlari uchun esa aniqlik va shaffoflikni ta'minlaydi.

Shuningdek, tadqiqot davomida soliq tizimining samarali ishlashi uchun xavfsizlik, maxfiylik, qonunchilik asoslari va texnik tayyorgarlik kabi omillar alohida o'rganildi. Bulutli texnologiyalarni joriy qilishda yuzaga keladigan muammolar – texnologik xatarlar, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish zarurati va foydalanuvchilarni o'qitish masalalari ham hal qilinishi zarur ekani aniqlandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bulutli texnologiyalar yordamida soliq tizimining raqamli transformatsiyasini muvaffaqiyatli amalga oshirish mumkin. Bu esa mamlakatda soliq boshqaruvini yanada takomillashtirish, budget daromadlarini oshirish va biznes yuritish muhitini soddalashtirishga xizmat qiladi. Shu boisdan, kelajakda bulutli texnologiyalar asosidagi soliq tizimi O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanish strategiyasida muhim o'rin egallashi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mell P., Grance T. The NIST Definition of Cloud Computing. – Gaithersburg, MD: National Institute of Standards and Technology, 2011. – 7 b.
2. Reese G. Cloud Application Architectures. – O'Reilly Media, 2009. – 208 b.
3. Sosinsky B. Cloud Computing Bible. – Wiley, 2011. – 432 b.
4. С.А.Алексахина, А.А.Горшкова, Н.А.Озерова, Е.Н.Нохтуева. Цифровизация налогового администрирования как инструмент повышения эффективности налоговой политики // Экономика и предпринимательство. – 2020. – № 4(113). – С. 45–48.
5. To'xtayev D.A., Karimov M.B. Soliq tizimining avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va ularning rivojlanish yo'nalishlari // Moliyaviy iqtisodiy tahlil jurnali. – Toshkent, 2021. – №2. – B. 21–26.
6. Uralov, B. (2024). Soliq imtiyozlarini nazariy asoslash va huquqiy tartibga solish. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
7. Uralov, B., Javmanov, J., Holmirzayev, S., & Tursinaliyev, A. (2024). Soliq ma'murchiligida raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va uning ilmiy-nazariy asoslari tahlili. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
8. My.soliq.uz elektron soliq xizmatlari portali. – URL: <https://my.soliq.uz>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. maxsus son / № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
